

Statens nye (gælds)klæder

*Denne henvendelse vedrører Socialstyrelsens ansøgningspulje for økonomi- og gældsrådgivning for perioden 2018-2020, som havde ansøgningsfrist d. 23. april. Henvendelsen har til formål at gøre opmærksom på konsekvenserne af puljens krav og udformning for gældsrådgivning på nationalt plan og helt konkret for **Den Sociale Retshjælps Fond, der pr. 30. juni 2018 må lukke sin nationale gældsrådgivning til borgere under indtægtsgrænsen for fri proces efter 11 succesfulde år grundet ansøgningspuljens krav.***

Blandt politikere, fagfolk og medier taler man i disse tider meget om vigtigheden af ensartethed og lige standarder, eksempelvis både i forbindelse med evalueringen af førtidspensionsreformen¹ og i omtalen af den kommende sundhedsreform². Med samme formål og ambition om at kvalitetssikre og udvikle ensartede praksisser for økonomi- og gældsrådgivning i Danmark blev det i satspuljeforhandlingerne for 2018 besluttet, at oprette en ansøgningspulje samt en landsdækkende vidensfunktion på området for vederlagsfri økonomi- og gældsrådgivning. Men det lader til, at man også i årene fremover må kigge langt efter ensartet national gældsrådgivning, der ved nærmere eftersyn blot ligner et usynligt kappesløb, som kammerherrene (Socialstyrelsen) bærer for kejseren (Staten).

Ensartet gældsrådgivning – men hvornår?

Målet om en kvalitetssikret og ensartet gældsrådgivning i hele landet har været en mærkesag og ambition for Den Sociale Retshjælps Fonds (DSRF) igennem flere år. Som følge af det stigende problem med overgældsætning, er der siden 2008 opstået et væld af gældsrådgivningstilbud – nogle gratis andre mod betaling. Der findes imidlertid ikke nogen officielle standarder, som gældsrådgivningen i Danmark skal leve op til. Dermed er det op til den enkelte rådgiver eller organisation og dennes samvittighed at definere, hvad det vil sige at yde gældsrådgivning. Kvaliteten heraf er derfor også svingende.

Det er DSRFs klare opfattelse, at tiden længe har været moden til at fastlægge en grundlæggende fællesstandard for gældsrådgivning i Danmark, som sikrer borgerne en ensartet gældsrådgivning og gældssagsbehandling af høj kvalitet. Det har været Socialstyrelsens intention, at en national vidensfunktion skulle bidrage med netop dette. Alligevel venter vi alle stadig i spænding på grønt lys fra Socialstyrelsen, så forberedelses- og udviklingsgruppens arbejde kan gå i gang. Som det er styrelsen bekendt, står DSRF parat – nøjagtigt ligesom vi har gjort det i de sidste mange år – med faglig viden og erfaringer baseret på 11 år med gældsrådgivning, heriblandt etiske regler, trinsystemer og certificering af gældsrådgivere.

Krav om samarbejdsaftaler forhindrer national gældsrådgivning

Hvad vi står uforstående overfor er, hvorfor man påstår at rykke ét skridt frem, når man samtidig rykker ét skridt tilbage? Hvis målet med aftalen om satspuljemidlerne er, at man vil ensrette og kvalitetssikre gældsrådgivningen på *landsplan* – hvorfor indretter man så samtidig en ansøgningspulje, hvor der stilles krav om forpligtende samarbejdsaftaler med tværsektorielle aktører (kommuner og boligorganisationer), der i praksis gør det umuligt at opretholde en national gældsrådgivning?

¹ Politiken, "Syge uden job bliver behandlet forskelligt i kommunerne, når de søger om førtidspension". Bragt den 22. april 2018

² Danske Kommuner Online, "Alle har krav på god behandling". Bragt den 25. april 2018.

Er der virkelig tale om "statens nye klæder", hvor man på den ene side profilerer sig med landsdækkende ambitioner forklædt i visioner om ensartede standarder og processer for gældsrådgivning, men på den anden side udlodder en ansøgningspulje, der i praksis forhindrer en eksisterende, velfungerende og landsdækkende gældsrådgivning i at fortsætte? Herved fremstår visionerne om ensartede gældsrådgivning på landsplan blot som usynlige klæder.

Ansøgningspuljen forudsætter, at gældsrådgivningen skal ske i forpligtende tværsektorielle partnerskaber, og angiver, at der kun ydes støtte til sådanne partnerskabsaftaler. En opretholdelse af den nationale gældsrådgivning hos DSRF ville derfor have krævet samarbejdsaftaler i størstedelen af alle landets 98 kommuner, enten med kommunernes sociale indsatser eller boligorganisationernes boligsociale indsatser. Dette er selvsagt umuligt at nå på de fire uger, hvor ansøgningspuljen var åben – også i betragtning af de midler der er til rådighed. Puljemidlernes størrelse er slet ikke forenelig med nationale gældsrådgivningsindsatser i alle landets kommuner. Størrelsen på puljemidlerne, kravet om de forpligtende samarbejdsaftaler og tidsfristen på fire uger har dermed sat rammerne for den virkelighed, indenfor hvilken vi har kunnet ansøge midler til gældsrådgivningen. I denne virkelighed har løsningen været at formalisere og videreudvikle allerede eksisterende samarbejder samt genoptage og forny tidligere samarbejdsprojekter, der repræsenterer hver deres model (gældsrådgivning i Kriminalforsorgens institutioner, gældsrådgivning til socialt udsatte via kommunal myndighedsafdeling samt gældsrådgivning til lejere i almene boliger). Men derved er vi tilbage til scratch; ingen national gældsrådgivning, kun lokale rådgivningsprojekter, hvor tildelingen af midler følger samarbejdsaftalerne, hvormed vi i praksis kun kan hjælpe de borgere, der visiteres gennem de forankrede samarbejdsaftaler.

Stempling af en målgruppe

Udover forudsætningen om forpligtende samarbejdsaftaler, som udgør den primære barriere for national gældsrådgivning, stiller vi os kritiske overfor kravet om, at målgruppen skal identificeres som socialt udsatte borgere. Først og fremmest forhindrer dette målgruppekrav, at DSRF som hidtil kan tilbyde gældsrådgivning til borgere under indtægtsgrænsen for fri proces – herunder socialt udsatte – såfremt der skulle være midler til overs fra de samarbejdsforankrede projekter. DSRF har netop opereret med indtægtsgrænsen for fri proces som skillelinje for rådgivningsmålgruppen, fordi vi ikke finder det værdigt for borgerne, at stemple dem som socialt udsatte, før vi kan afgøre, om vi må hjælpe dem. Når borgere opsøger rådgivning i forbindelse med gældsproblematikker, vil mange ofte være et sårbart sted i livet. Derfor mener vi også, at det aldrig kan være rimeligt, hvis man skal udstille sin sociale udsathed ved at angive, om man er prostitueret, stofmisbruger, ludoman etc. – i hvert fald ikke, hvis man ønsker at opretholde værdighed i rådgivningstilbuddene.

Igennem 11 succesfulde år har vi med stolthed kunnet tilbyde en helhedsorienteret gældsrådgivning til alle landets borgere under indtægtsgrænsen for fri proces, uden først at bede folk om at udstille deres sociale problemstillinger, for at kunne vurdere, hvorvidt de er berettiget vores gældsrådgivningstilbud. Derfor ser vi os nødsaget til fremadrettet at navigere efter samarbejdsaftalerne, hvor de enkelte målgrupper er defineret som socialt udsatte, og kun tilbyde gældsrådgivning til de borgere, som har tilknytning til ét af disse projekter (indsatte i Kriminalforsorgens institutioner, udsættelsestruede lejere i Horsens eller borgere tilknyttet Center for Myndighed i Aarhus Kommune).

Hvad er konsekvenserne?

DSRF's nationale gældsrådgivning for borgere under indtægtsgrænsen for fri proces er følgelig nødt til at lukke pr. 30. juni 2018 og behandler derfor kun henvendelser på trin 1 resten af projektperioden. Vi går en svær tid i møde, hvor vores engagerede rådgivere tungsindigt må afvise borgere, når de ringer for hjælp til deres gældsproblemer, fordi: Indgår du fremover ikke i en af målgrupperne tilhørende vores samarbejdsaftaler, så kan vi ikke hjælpe dig.

Man bør spørge sig selv hos kejseren (Staten) og kammertjeneren (Socialstyrelsen), om man oprigtigt vil en landsdækkende kvalificeret gældsrådgivning, som man gav udtryk for i satspuljeforhandlingerne. I så fald har man skræddersyet de helt forkerte (gælds)klæder, der blot gør sig til for det forblindede og utrænede øjne, men som det kvikke barn har gennemskuet: Han (Staten) har jo slet ikke noget tøj på!

På vegne af Den Sociale Retshjælps Fond

Dea Dalbjerg
Politisk Konsulent

Sandy Madar
Direktør